

MONETA — ZNAK — KOMUNIKAT

Niniejszy tom „Wiadomości Numizmatycznych” wypełniają prace przedstawione podczas konferencji *Moneta — znak — komunikat* we Wrocławiu.

Koncepcja konferencji narodziła się we wrześniu 2012 roku w kularowych rozmowach toczonych w Czeskim Krumlowie podczas konferencji naukowej gromadzącej numizmatyków z Czech, Polski, Słowacji i Austrii. Wygłoszone tam referaty, poświęcone ikonograficznym przekazom zabytkowych monet, uświadomiły potrzebę odniesienia tego właśnie zagadnienia do — wypracowanej poza numizmatyką — refleksji teoretycznej o znaku i komunikacie. Dzięki pracy organizacyjnej doktorantów i magistrantów Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, wsparciu ze strony wielu instytucji, i oczywiście chęci prelegentów, udało się doprowadzić do spotkania w gościnnych salach wrocławskiego Ossolineum w dniach 13–15 maja 2014 roku.

Konferencja została zaplanowana jako próba rozszerzenia kwestionariusza numizmatyki o zagadnienia teorii komunikacji w nadziei, że wykorzystanie dorobku tej nowej dyscypliny nie tylko poszerzy bazę informacyjną i możliwości poznawcze naszej dyscypliny, ale także wzbogaci walory zabytkowej monety jako źródła do badań dziejów polityki, społeczeństwa i kultury. W tym celu pozyskano referentów nie tylko wśród numizmatyków, ale również kulturoznawców, historyków sztuki, archeologów i oczywiście historyków, czyniąc z konferencji spotkanie prawdziwie interdyscyplinarne. Udało się też w programie zmieścić czas na szeroką, nieskrępowaną dyskusję, która też istotnie towarzyszyła każdemu wystąpieniu.

Rezultaty okazały się lepsze od oczekiwanych. Udało się pokazać funkcję monety przede wszystkim jako znaku, ale także jako komunikatu, od najdawniejszych do najnowszych czasów, a także przedstawiono wskazania warsztatowe dla badaczy, jak osiągać takie rezultaty. Właśnie funkcjonowanie monety jako komunikatu, a także jej rola integrująca, formująca społeczność wokół wspólnych celów, wydaje się szczególnie obiecującym tematem dalszych badań. Dobrze obsesłana była zarówno problematyka antyczna (w tym aż trzy referaty o mennictwie celtyckim, które do niedawna w Polsce było niemal wcale nie badane), jak wczesne i późne

średniowiecze oraz wczesna nowożytność, a na równi z zawodowymi naukowcami — co szczególnie godne podkreślenia — referaty wygłosili także badacze amatorscy. Przywrócenie polskiej numizmatyce akademickiej łączności z amatorską jej gałęzią uważamy bowiem za niezbędne dla postępu wiedzy i rozwoju naszej dyscypliny.

Czynnymi uczestnikami konferencji byli badacze średniego i przede wszystkim młodszego pokolenia, a licznymi słuchaczami byli studenci. To nie zaskakuje wobec nowatorstwa ujętej w tytule problematyki. Bardzo wartościowe wydaje się spotkanie młodego pokolenia z różnych polskich ośrodków. Jednocześnie tu chyba tkwi przyczyna jedyne go niepowodzenia konferencji, która, choć planowana jako międzynarodowa, nie przyciągnęła żadnego uczestnika z zagranicy — mimo zachęt wysyłanych do naszych przyjaciół z Czech, Słowacji, Litwy i Białorusi i mimo wyrażanego przez nich wstępnego zainteresowania. Najprawdopodobniej średnie pokolenie badaczy w tych krajach, podobnie jak starsze, jeszcze nie odczuło odpowiednio mocno potrzeby proponowanej przez nas refleksji, z młodszym zaś nie kontaktowaliśmy się bezpośrednio. Był to błąd, którego w przyszłości trzeba unikać.

Nie do pominięcia są głosy uczestników, zadowolonych i wyraźnie zaskoczonych efektywnością konferencji i oczekujących jej kontynuacji w przyszłości. Tworzy to szansę na budowę roli Wrocławia i dwu jego instytucji: uniwersyteckiego Instytutu Archeologii oraz Ossolineum, jako istotnego ośrodka badań numizmatycznych. W obliczu wyraźnego uwiądu niektórych renomowanych ośrodków numizmatycznych w Europie Zachodniej otwiera to przed nami niezwykle perspektywę i stanowi wyzwanie na przyszłość.

Uzupełnieniem treści niniejszego tomu jest zeszyt abstraktów wydany na konferencję, gdzie Czytelnik znajdzie — przynajmniej w streszczeniu — również te prace, których nie udało się zgromadzić tutaj¹.

Konferencja *Moneta — znak — komunikat* została zorganizowana przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Zakład Narodowy imienia Ossolińskich przy współpracy z Oddziałem Wrocławskim Polskiej Akademii Nauk. Sponsorem konferencji była pracownia archeologiczna „Delfa”. Wszystkim tym instytucjom i ich kierownikom oraz właścicielowi „Delfy”, doktorowi Robertowi Szwedowi, składamy najserdeczniejsze podziękowania za życzliwość i wsparcie — logistyczne i finansowe. Lwia część trudu organizacyjnego spadła na barki Sekretarza Konferencji, pani Justyny Szwed, która była *spiritus movens* całego przedsięwzięcia. Podziękowania za bezinteresowną pracę organizacyjną składam również pani Roksanie Wawrzczak i panu Pawłowi Milejskiemu — wówczas magistrantom Instytutu Archeologii, oraz pani Barbarze Krukiewicz.

Borys Paszkiewicz

¹ *Konferencja naukowa Moneta — znak — komunikat. Program i abstrakty referatów. Wrocław, 13–15 maja 2014 r.*, [Wrocław 2014], 32 s.